

УДК 630.8

І.Ф. Букша, канд. с.-г. наук, ст. наук. співр. (УкрНДДЛГА, Харків)
В.П. Пастернак, д-р с.-г. наук, проф. (УкрНДДЛГА, ДБТУ, Харків)
Т.С. Пивовар, канд. с.-г. наук, ст. наук. співр. (УкрНДДЛГА, Харків)

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ

У підготовці спеціалістів лісового господарства на сучасному етапі важливим є врахування Євроінтеграційних процесів та інтеграція наукових досліджень у навчальні програми. Зокрема необхідним є ознайомлення магістрів спеціальності «Лісове господарство» з процесом на рівні міністрів «Ліси Європи», що є складовою співробітництва Європейських країн у галузі лісового господарства у якому беруть участь керівники державних лісових органів управління з 46 країн Європи та представники міжнародних організацій і процесів. Процес «Ліси Європи» фокусується на розгляді найбільш важливих політичних і суспільних питань, пов'язаних з лісами та лісовим господарством, розробляє рекомендації щодо захисту і раціонального використання лісів і є платформою для ведення діалогу між державами-учасниками, Європейським співтовариством, країнами або організаціями, що мають статус спостерігачів та іншими зацікавленими сторонами. У жовтні 2024 року в Німеччині відбулася дев'ята (Боннська) Конференція «Ліси Європи», в якій взяли участь понад 160 делегатів з 34 європейських країн, Європейської Комісії, Австралії та 24 організацій-спостерігачів. Керівники державних лісових органів управління (у т.ч. – Голова Держлісагентства України) підписали Боннську декларацію міністрів, яка посилила роль процесу «Ліси Європи» у просуванні сталого лісоуправління та розробленні наукових критеріїв та індикаторів для сталого управління, з особливим акцентом на захист біорізноманіття лісів.

Інший важливий документ, підписаний під час конференції - Боннське рішення міністрів, яке передбачає необхідність термінових дій в рамках національних стратегій, спрямованих на підвищення життєздатності лісів та створення платформи FoRISK на базі філії Європейського інституту лісу в Бонні, яка покликана підвищити стійкість лісів та просувати практики сталого управління по всій Європі. FoRISK слугуватиме консультативним центром, який допомагатиме запобігати та мінімізувати збитки у лісах, які пов'язані зі зміною клімату, що сприятиме захисту лісів в умовах зростаючих екологічних

ризиків. Особлива увага на конференції була приділена підтримці України для відновлення та сталого управління лісами під час та після війни. Багато офіційних делегацій підтвердили свою прихильність надавати підтримку лісовому господарству України в наступні роки.

Зважаючи на євроінтеграційний вектор розвитку України, у навчальному процесі слід враховувати необхідність адаптації до вимог законодавства ЄС різних аспектів регулювання у лісовому секторі, зокрема щодо: ведення лісового господарства, охорони та захисту лісів; моніторингу лісів; ринку лісопродукції; лісової статистики. До керівних рамкових документів Європейського Союзу (ЄС), які визначають стратегію розвитку лісового господарства та регламентують вимоги щодо імплементації політик і управлінських рішень у лісовому господарстві, відносяться:

- EU Forest Strategy for 2030 (2021) – сприяє практикам сталого лісокористування, включаючи наближене до природи лісівництво (НПЛ) для посилення біорізноманіття та стійкості до зміни клімату;

- Рекомендації ЄС щодо Forest Information System for Europe, як частини EU Forest Strategy for 2030 (2021);

- EU Biodiversity Strategy for 2030 (2020) – популяризує використання системи управління лісами на засадах НПЛ задля захисту та відновлення європейських лісів;

- EU Guidelines on Closer-to-Nature Forest Management (2023) – надає основи принципи НПЛ з прикладами кращих практик та регіональних контекстів для впровадження управління лісами за принципами НПЛ;

- Регламент ЄС щодо рамок моніторингу для стійких європейських лісів (2023);

- Регламент ЄС щодо запобігання знелісненню та деградації лісів (Regulation (EU) 2023/1115);

- Регламент ЄС 2024/1991 про відновлення природи та внесення змін до Регламенту ЄС 2022/869.

У рамках євроінтеграції важливим є імплементація положень законодавства ЄС у лісове господарство України, а саме: розробка національної стратегії відновлення лісових екосистем з визначеними конкретними цілями та термінами; впровадження системи моніторингу стану лісових екосистем та оцінки ефективності заходів з відновлення лісових екосистем; встановлення пріоритетних зон для відновлення лісів; розробка та впровадження заходів з підвищення біорізноманіття в лісах; посилення захисту рідкісних та зникаючих видів флори і фауни в лісових екосистемах; впровадження принципів адаптивного управління лісами з урахуванням змін клімату.

Також важливим є використання підходів наближеного до природи лісівництва, зокрема залишення на лісосіках дерев середовища існування, таких як великі, старі та сухостійні дерева, а також певної кількості деревної ламані; диверсифікація структури лісів за видовим складом та віком, сприяння природному відновленню; збільшення різноманітності лісів, відновлюючи мозаїку нелісових середовищ існування, таких як відкриті ділянки, ставки тощо.

З урахуванням вимог законодавства ЄС доцільно внести зміни або доповнення до законодавчих актів України щодо: положень про обов'язкові цілі відновлення природи з конкретними термінами, відновлення не менше 30% деградованих екосистем особливо тих, що мають найбільший потенціал для поглинання вуглецю, включити положення про пріоритетність відновлення природи в межах природоохоронних територій, розробити положення про відновлення середовищ існування видів, занесених до Червоної книги, додати вимоги щодо покращення стану не менше 30% видів, що не мають сприятливого статусу, врахувати необхідність компенсаційних заходів з відновлення природи при реалізації проектів, включити положення про відновлення екологічних коридорів та підвищення зв'язності природних територій.

Євроінтеграційні процеси передбачають необхідність гармонізації національних практик ведення лісового господарства до вимог ЄС, що потребує узгодження лісового законодавства України з європейськими директивами. Ключовими елементами є застосування природоорієнтованих практик лісокористування (наближеного до природи лісівництва) з метою підтримання біорізноманіття та стійкості лісів до зміни клімату, а також впровадження комплексної системи моніторингу лісів та розробка національної стратегії відновлення лісів (з урахуванням впливу війни на лісові екосистеми України).

Інформаційні джерела

1. Сошенський О. Підходи наближеного до природи лісівництва в ЄС та перспективи впровадження таких підходів в Україні. VI Форум Української лісової платформи "Основи сталого використання лісових ресурсів: наближене до природи лісівництво та лісова біомаса". 10 липня 2024 р.

2. Bonn Ministerial Declaration «FOREST EUROPE - Keeping Sustainable Forest Management Fit for the Future», доступно за посиланням <https://foresteurope.org/wp-content/uploads/2024/10/Bonn-Ministerial-Declaration.pdf>.

3. Bonn Ministerial Decision «Sustainable Forest Management as a Tool to Enhance Forest Resilience» доступно за посиланням <https://foresteurope.org/wp-content/uploads/2024/10/Bonn-Ministerial-Decision.pdf>.